

לָבַא רָכִיב דְּוִגְמָא דְרִתִּיכָא תַתְּאָה וְתַתְּאָה רָכִיב. עוד תַּנִּינָן דָּא רָכִיבָא דְדְרוּעָא לְתַתָּא. וְלָבַא רָכִיב, דְּוִגְמָא דְאִיְהוּ לְתַתָּא וְאִתְמַסְרוּן בִּידֵיהּ לְאַעְלָאָה לֹון כָּל חֵילֵי שְׁמַיָא, כֶּף לָבַא הוּא רָכִיב לְתַתָּא וְאִתְמַסְרוּ בִידוּי כָּל אַבְרֵי גּוּפָא.

וְעִילָא מְנִיָּה אַרְבַּע פְּרָשִׁיין עַל מוֹחָא דְרִישָׁא אִיְהוּ, אַבְל קְדָשָׁא בְרִידָא הוּא שְׁלִיטָא עַלְאָה מְלָכָא מְכַלָּא. (וְרִיחַ) וְרָזָא דְחֻכְמָתָא דָּא, הוּא כְּגוֹנָא דְמִקְדָּשָׁא דְכַתִּיב וַעֲשֵׂה כְרוּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקְצֵה. וְעִלְיָהּ דִּיּוֹרִיָּה דְמְלָכָא בְּאַרְבַּע אֲתוּון תְּרִין רִתִּיכִין.

וּכְהֵאִי גּוֹנָא לָבַא וּמוֹחָא, לָבַא מְכַאן וּמוֹחָא מְכַאן וְעִלְיָהּ דִּיּוֹרִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא בְּאַרְבַּע (דִּיא אַרְבַּע) פְּרָשִׁיין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מְכַאן וְלַהֲלָאָה רְזִי דְכַתְרֵי אֲתוּוֹתָא וּפְרָשִׁיין בְּגוּפֵיהוּ וּרְצוּעוֹתֵיהוּן. הֲלֵכְהָ לְמִשָּׁה מְסִינֵי וְרַמְיָא דְלַהוּן אֲתַגְלִי וְטַעְמָא דְכַלָּא בְתַלַּת עָשָׂר מְכִילָן (דְרַחֲמֵי).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֲלִמְלָא לֹא אֲתִינָא אֶלָּא בְדִיל רְזָא דָּא דִּינֵי. אָמְרוּ

לשון הקודש

כְּרוּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקְצֵה. וְעִלְיָהּ דִּיּוֹר הַמְלָךְ בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁתֵּי מְרַכְבוֹת. וּכְמוֹ זֶה הֵלֵב וְהַמַּחַ, הֵלֵב מְכַאן וְהַמַּחַ מְכַאן, וְעִלְיָהּ מְדוּרוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְבַּע וְאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְכַאן וְהֵלָאָה סוּדוֹת הַכְּתָרִים, הָאוֹתִיּוֹת וְהַפְּרָשִׁיּוֹת בְּגוּפֵם וּבְרְצוּעוֹתֵיהֶם. הֲלֵכְהָ לְמִשָּׁה מְסִינֵי וְהִרְמִזוּ שְׁלֵהֶם הַתְּגָלָה, וְהַטַּעַם שֶׁל הַכַּל בְּשִׁלְשׁ עָשָׂרָה מְדוּת וְהַרְחִמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלִמְלָא לֹא בָּאתִי

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת. הֵלֵב רֹכֵב, דְּגַמָּא שֶׁל הַמְרַכְבָּה הַתְּחַתּוּנָה, וְהַתְּחַתּוּן רֹכֵב. עוֹד שְׁנִינּוּ, זֶה הַרְכָּב שֶׁל הַזְּרוּע לְמִטָּה. וְהֵלֵב רֹכֵב, דְּגַמָּא שֶׁהוּא לְמִטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ לְהַכְנִים אוֹתָם כָּל חֵילוֹת הַשְּׁמַיִם. כֶּף הֵלֵב רֹכֵב לְמִטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ כָּל אִבְרֵי הַגּוּף. וּמַעְלִיו אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת עַל הַמַּח, שֶׁהוּא הָרָאשׁ. אַבְל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיט עֲלֵיוֹן, הַמְלָךְ מִכַּל. וְרִיחּוֹ וְסוּד הַחֻכְמָה הַזֶּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהַמְקָדָשׁ, שֶׁכְּתוּב וַעֲשֵׂה

לִיָּהּ וּפָאָה חוֹלְקָךְ לְעֵלְמָא דְאַתִּי דְכָל רִז לֹא אָנִים לָךְ. אָמְרוּ לִיָּהּ
אֲתִינָא קַמִּיָּה דְמַר לְמַנְדַּע רִזָּא דְהֵאֵי פְסוּקָא וַיּוֹסֵף אַבְרָהָם וַיִּקַּח
אִשָּׁה וַשְׁמָהָ קַטוּרָה.

אָמַר פִּירוּשָׁא דְהֵאֵי פְסוּקָא בְּמָה דְגָלוּ חֲבַרְנָא מֵאַרִי מִתְנִיתִין,
דְּכַד נִשְׁמַתָּא יִיתִי בְּהֵוֹא גּוּפָא קְדִישָׁא דִילָהּ, הָא מִלִּינָא
הוּוּ עַל חַיִּיבָא דִיקוּמוּן וַיִּבְשְׂרוּן עוּבְדִין וַיִּתֵּן לְהוּ מִזִּינָא יִקְרָא דִילִיָּהּ
דִינְדַּעִין וַיִּתּוּבוּן וַיִּזְפוּן זְכוּתָא שְׁלִימַתָּא.

וְכַד הָמָא שְׁלֵמָה דָּא הָוָה סְגִי (ד"א תְּוָה סְגִי) וְאָמַר (קַהֲלַת ח) וּבְכֵן
רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ וּמִמְקוֹם קְדוּשׁ יִהְלֹכוּ, שְׁיַבְאוּ
וַיְחִיו מִמְקוֹם קְדוּשׁ.

וַתִּנְיָנוּ אָמַר רַבִּי אַבְאָ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן פְּתִיב, (יִרְמִיָּה ג) הֵיחַפְּדָךְ
בוּשֵׁי עוּרוֹ וְנִמְרַח חֲבַרְבְּרֵתִיו, כְּדָ הֲרָשָׁעִים שְׁלֵא זְכוּ לְשׁוּב
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלִהְקַטִּיר מַעֲשֵׂים טוֹבִים לְעוֹלָם, לֹא יִקְטִירוּ בְּעוֹלָם
הַבָּא. רְאֵה מָה כְּתִיב וַיּוֹסֵף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וַיִּשְׂרׁוּצָה לַעֲשׂוֹת
לְהֵם נִשְׁמָה לְגוּפָם וְלִקְרָבָם בְּתִשׁוּבָה, בְּמָה דְאַתָּ אָמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְזָן.

לשון הקודש

הַרְבֵּה וְאָמַר, (קַהֲלַת ח) וּבְכֵן רְאִיתִי רְשָׁעִים
קְבוּרִים וּבָאוּ וּמִמְקוֹם קְדוּשׁ יִהְלֹכוּ,
שְׁיַבְאוּ וַיְחִיו מִמְקוֹם קְדוּשׁ.

וַשְׁנִינּוּ. אָמַר רַבִּי אַבְאָ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
כְּתוּב (יִרְמִיָּה ג) הֵיחַפְּדָךְ בוּשֵׁי עוּרוֹ וְנִמְרַח
חֲבַרְבְּרֵתִיו. כְּדָ הֲרָשָׁעִים שְׁלֵא זְכוּ לְשׁוּב
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלִהְקַטִּיר מַעֲשֵׂים טוֹבִים,
לְעוֹלָם לֹא יִקְטִירוּ בְּעוֹלָם הַבָּא. רְאֵה מָה
כְּתוּב, וַיּוֹסֵף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וַיִּשְׂרׁוּצָה
לַעֲשׂוֹת לְהֵם נִשְׁמָה לְגוּפָם וְלִקְרָבָם
בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
עָשׂוּ בְּחַרְזָן.

אֵלָּא עֲבוּר הַסּוּד הַזֶּה – דִּי לִי. אָמְרוּ לוֹ,
אֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַל רִז אִינוּ
אָנִים לָךְ. אָמְרוּ לוֹ, בְּאִנּוּ לַפְּנֵי מַר לְדַעַת
אֵת סוּד הַפְּסוּקָה הַזֶּה, וַיּוֹסֵף אַבְרָהָם וַיִּקַּח
אִשָּׁה וַשְׁמָהָ קַטוּרָה.

אָמַר, פִּירוּשׁ שֶׁל הַפְּסוּקָה הַזֶּה כְּמוֹ שְׁגָלוּ
חֲבַרְיָנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שְׁכַאֲשֶׁר הִנְשַׁמָּה
תְּבוּאָה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הַקְּדוּשׁ שְׁלָהּ, הִנֵּה
הַדְּבָרִים הָיוּ עַל הֲרָשָׁעִים שְׁיִקְוִמוּ
וַיִּבְשְׂרוּ אֵת מַעֲשֵׂיהֶם, וַיִּתֵּן לְהֵם מִזִּין
כְּבוֹדוֹ שְׁיַדְעוּ וַיִּשׁוּבוּ וַיִּזְכוּ זְכוּת שְׁלָמָה.
וּבְשִׂרְאָה אֵת זֶה שְׁלָמָה, הִנֵּה וְתַמָּה הַרְבֵּה

אמר רבי אלעזר תא חזי, מה כתיב ותלד לו את זמרן ואת יקשן, הרבה מעשים רעים עד שנגרשים מן העולם דכתיב וישלחם מעל יצחק בנו. ועליהם נאמר (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו', ועל האחרים נאמר והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'. **אמר** רבי יהודה האי משמע על פרשתא, ומשמע דאותו זמן (נקרא) (ס"א אבר) שם (הנשמה) אברהם, ובמקומו נקראת יצחק כדקאמרן, הדא הוא דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, וישב יצחק עם באר לחי ראי. עם ידיעת החי שהוא חי העולמים לדעת ולהשיג מה שלא השיג בעולם הזה הדא הוא דכתיב, (ישעיה יא) פי מלאה הארץ דעה את יי, (עד כאן מדרש הנעלם)

זהר:

רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת יב) **וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תא חזי, כד ברא קדשא בריך הוא לאדם, נטל עפריה מאתר המקדשא, וכנה גופיה מארבע**

לשון הקודש

אמר רבי אלעזר, בא ראה מה כתוב, ותלד לו את זמרן ואת יקשן. הרבה מעשים רעים עד שנגרשים מן העולם, שכתוב וישלחם מעל יצחק בנו. ועליהם נאמר (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו'. ועל האחרים נאמר והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'.

אמר רבי יהודה, זה משמע על הפרשה, ומשמע שאותו זמן (נקרא) ואבר) שם (הנשמה) אברהם, ובמקומו נקראת יצחק, כפי שאמרנו. זהו שכתוב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו.

זהר:

רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת יב) **וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את האדם, נטל עפרו ממקום המקדש, וכנה את גופו מארבעת הצדדים של העולם,**

כאן מדרש הנעלם)

בְּטָרִין דְּעֵלְמָא, דְּכִלְהוּ יַהֲבוּ לֵיהּ חֵילָא, לְבַתָּר אֲתֵרַק
עֲלֵיהּ רוּחָא דְחַיִּי כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ב) וַיִּפַּח
בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וְגו' לְבַתָּר קָם וַיִּדַע דְּאִיהוּ מֵעִילָא
וַתִּתָּא, וּכְדִין אֲתִדְבַק וַיִּדַע חֲכָמָה עֲלָאָה.

כְּגוֹזְנָא דָא כָּל בַּר נָשׁ דְּעֵלְמָא אִיהוּ כָּלִיל מֵעִילָא
וַתִּתָּא, וְכָל אֵינּוֹן דִּידְעִין לְאַתְקַדְשָׁא בְּהַאי
עֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת, פִּד אולידו בר, מְשַׁכֵּין עֲלֵיהּ רוּחַ
קַדִּישָׁא מֵאַתֵּר דְּכָל קַדִּישֵׁי נְפָקִין מִנֵּיהּ, וְאַלִּין אֶקְרוּן
בְּנִין לְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא בְּנִין דְּגוּפָא אֲתַעְבִּיד
בְּקַדוּשָׁה כְּדָקָא יְאוּת, חָכִי נָמִי יַהֲבִין לֵיהּ רוּחָא
מֵאַתֵּר עֲלָאָה קַדִּישָׁא כְּדָקָא חַיִּי וְהָא אֲתֵמַר.

תָּא חַיִּי, בְּשַׁעְתָּא דְזַמִּין בַּר נָשׁ לְמִיּהֵב חוּשְׁפִין
עוֹבְדוּי עַד לָא יִפּוּק מֵעֵלְמָא, חֵהוּא יוֹמָא,
יוֹמָא דְחוּשְׁפִין אִיהוּ, דְּגוּפָא וְנִשְׁמַתָּא יַהֲבִי חוּשְׁפִנָא.

לשון הקודש

בְּשָׂמוּלִידִים בְּנִין, מוֹשְׁכִים עֲלֵיו רוּחַ
קַדִּישָׁה מִהַמְקוֹם שְׂכָל הַקְּדוּשִׁים יוֹצֵאִים
מִמֶּנּוּ, וְאַלּוּ נִקְרְאִים בְּנִים לְקַבְּ"ה.
מִשּׁוּם שֶׁהַגּוֹף נַעֲשֶׂה בְּקַדְשָׁה כְּרָאוּי, כִּד
גַּם נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן קְדוּשׁ
כְּרָאוּי, וְהָרִי זֶה נִתְפָּאֵר.

בַּא רְאָה, בְּשַׁעְה שְׁעֵתִיד אָדָם לְתַת
חֲשַׁבּוֹן מַעֲשָׂיו טָרָם יֵצֵא מִן הָעוֹלָם,

שְׂכָלָם נִתְּנוּ לוֹ בַת. אַחַר כֵּן הִרִיק עֲלָיו
רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח
בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וְגו'. אַחַר כֵּן קָם
וַיִּדַע שֶׁהוּא מִמְּעֵלָה וּמִטָּה, וְאִזְ נִדְבַק
וַיִּדַע אֵת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה.

כְּמוֹ זֶה כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם הוּא כָּלִיל
מִמְּעֵלָה וּמִטָּה, וְכָל אוֹתָם שְׂיוֹדְעִים
לְהִתְקַדֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּרָאוּי,

לְבַתָּר נִשְׁמַתָּא אֶתְפָּרְשָׁא מִיְנִיה, וְגוֹפָא תָּב לְאַרְעָא,
 וְכִלְאָ תָּב לְאַתְרֵיהּ דְּאַתְנַסִּיב מִתַּמָּן וְהָא אוּקְמוּהּ,
 עַד זְמַנָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְאַחֵיָא מִתִּיָּא
 כִּלְאָ גְנִיז קַמֵּיהּ.

וְהֵהוּא גּוֹפָא מִמָּשׁ וְהֵהוּא נִשְׁמַתָּא מִמָּשׁ זְמִין
 קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא לְעֵלְמָא
 כְּמִלְקַדְמִין וְלַחֲדָתָא אֲנִפִּי עֵלְמָא חָדָא הוּא דְכְתִיב,
 (ישעיה כו) יַחֲיוּ מִתִּיד נְבִלְתִּי יְקוּמוּן. וְהֵהוּא נִשְׁמַתָּא
 מִמָּשׁ גְּנִיזָא קַמֵּי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְתַבְתָּ לְאַתְרָהּ
 כְּפּוּם אֲרַחָהּא כְּמָה דְאַתְ אָמַר וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָהּ. וְלִזְמַנָּא דְזְמִין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
 לְאַחֵיָא מִתִּיָּא, זְמִין אֵיחוּ לְאַרְקָא טְלָא מְרִישִׁיה
 עֲלֵיָהּ, וּבְהֵהוּא טְלָא יְקוּמוּן כִּלְאָ מִעֲפָרָא.

חָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲזָרוֹת טַלְךָ. מֵאֵי

לשון הקודש

שְׁכַתוּב (ישעיה כו) יַחֲיוּ מִתִּיד נְבִלְתִּי
 יְקוּמוּן. וְאוֹתָהּ הִנְשִׁמָּה מִמָּשׁ גְּנוּזָה לְפָנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשָׁבָה לְמִקְוָמָה כְּפִי
 דְרַבְּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָהּ. וּבְזִמְנֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְיֹת מֵתִים, עֲתִיד
 הוּא לְהַרְיֵק טַל מֵרֵאשׁוֹ עֲלֵיהֶם, וּבְאֹתוֹ
 הַטַּל בְּלִם יְקוּמוּ מִהַעֲפָר.
 זְהוּ שְׁכַתוּב (שם) כִּי טַל אֲזָרוֹת טַלְךָ. מֵה

אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַחֲשִׁבוֹן שְׁגוּף
 וְנִשְׁמָה נוֹתְנִים חֲשִׁבוֹן. אַחַר כֵּן הִנְשִׁמָּה
 נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ, וְהַגּוֹף שָׁב לְאַרְצוֹ, וְהַכֹּל
 שָׁב לְמִקְוָמוֹ שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם, וְהָרִי
 פָּרְשׁוּהָ. עַד הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עֲתִיד לְהַחְיֹת מֵתִים, הַכֹּל גְּנוּז לְפָנָיו.
 וְאוֹתוֹ גּוֹף מִמָּשׁ וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה מִמָּשׁ
 עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁיב לְעוֹלָם
 כְּמוֹ מִקְדָּם וּלְחַדֵּשׁ אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם. זְהוּ

טל אורות, אורות ממש מאינן נהזרין דלעילא
 דבהזון זמין לאַרקא חיינ לעלמא, בגין דאילנא ^{(דף קלא}
^{ע"א)} דחיי יריק חיינ דלא פסקין לעלמין, דהא השתא
 פסקין בגין דהא חוּיא בישא שלטא ואתכפי סיחרא.
 ובגין כך בבבול פסקין מימיו וחיין לא שלטין
 בעלמא כדקא יאות.

ובההוא זמנא ההוא יצר הרע דאיהו חוּיא בישא
 יסתלק מעלמא ויעבר ליה קדשא ברין
 הוא במה דאתמר ^(זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר
 מן הארץ. ולבתר דאיהו יתעבר מעלמא, סיחרא לא
 אתכפיא, ונתרא דנגיד ונפיק לא יפסקין מבויעוי,
 וכדין כתיב, ^(ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה
 ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וגו'.

לשון הקודש

הנחש הרע, יסתלק מן העולם, והקדוש
 ברוך הוא יעביר אותו, כמו שנאמר
^(זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן
 הארץ. ואחר שהוא יעבר מן העולם,
 הלבנה לא תתכסה. והנהר ששופע
 ויוצא, לא יפסקו מעיניו. ואז כתוב
^(ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה
 ואור החמה יהיה שבעתים כאור
 שבעת הימים וגו'.

זה טל אורות? אורות ממש מאותם
 האורות של מעלה שבהם עתיד להריק
 חיים לעולם, משום שעץ החיים יריק
 חיים שלא פוסקים לעולמים. שהרי
 עכשו פוסקים משום שהנחש הרע הזה
 שולט והלבנה מתכסה. ומשום כך
 בבבול פוסקים מימיו, והחיים לא
 שולטים בעולם כראוי.
 ובאותו זמן אותו יצר הרע, שהוא

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אִי תִימָא דְכָל גּוֹפִין דְּעֵלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, אֵינּוּן גּוֹפִי דְּאַתְנַטְיֵעוּ בְּנִשְׁמַתָּא חָדָא מַה תְּהֵא מְנִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵינּוּן גּוֹפִין דְּלֹא זָכוּ וְלֹא אֶצְלָחוּ הֲרִי אֵינּוּן כְּלֵא הוּוּ, כְּמַה דְּהוּוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּהֵיִא עֵלְמָא חָכִי נָמִי בְּהֵהוּא זְמָנָא, וְגוֹפָא בְּתֵרָאָה דְּאַתְנַטְיֵע וְאַצְלָח וְנָטַל שְׂרָשׁוּי כְּדָקָא יֵאוּת יְקוּם.

וְעֲלִיָּה כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כַּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְגו' וְהָיָה עָלָהוּ רַעְנָן וְגו'. דְּעֵבֵד אֵיבִין וְנָטַע שְׂרָשׁוּין וְאַצְלָח כְּדָקָא יֵאוּת. וְעַל תְּהוּא גּוֹפָא קְדַמָּאָה דְּלֹא עֵבֵד אֵיבִין וְלֹא נָטַע שְׂרָשׁוּין (ולא זכה ולא אצלה) כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כַּעֵץ פְּעָרְעָר פְּעָרְבָה וְלֹא יֵרָאָה כִּי יֵבֵא טוֹב וְגו'. כִּי יֵבֵא טוֹב דָּא תְּחִיית הַמַּתִּים.

וְיִתְנַהֵיר הֵהוּא נְהוּרָא דְּזַמִּין לְאַנְהָרָא לְהוּ

לשון הקודש

וְעֲלִיו כְּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כַּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְגו' וְהָיָה עָלָהוּ רַעְנָן וְגו'. שְׁעֵשָׂה פְרוֹת וְנָטַע שְׂרָשׁוּים וְהֶצְלִיחַ כְּרֵאוּי. וְעַל אוֹתוֹ גּוֹף רֵאשׁוֹן שְׁלֵא עֲשָׂה פְרוֹת וְלֹא נָטַע שְׂרָשׁוּים וְלֹא זָכָה וְלֹא הֶצְלִיחַ, כְּתוּב (שם) וְהָיָה כַּעֵץ פְּעָרְעָר פְּעָרְבָה וְלֹא יֵרָאָה כִּי יֵבֵא טוֹב וְגו'. כִּי יֵבֵא טוֹב - זוֹ תְּחִיית הַמַּתִּים.

וְיֵאִיר אוֹתוֹ הָאוּר שְׁעֵתִיד לְהֵאִיר

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם תֵּאמַר שְׁכַל הַגּוֹפּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יְקוּמוּ וְיִתְעָרוּ מִן הָעֶפֶר - אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת שֶׁנָּטְעוּ בְּנִשְׁמָה אַחַת מַה יְהִיָּה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת שְׁלֵא זָכוּ וְלֹא הֶצְלִיחוּ, הֲרִי הֵם כְּלֵא הָיוּ. כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא, כִּדְ גַם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וְהַגּוֹף הָאֲחֵרוֹן שֶׁנָּטַע וְהֶצְלִיחַ וְנָטַל שְׂרָשׁוּי כְּרֵאוּי יְקוּם.

לְצַדִּיקֵי דְהוּה גָּנִיז קַמֵּיה מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא
 דְּכַתִּיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. וּכְדִין
 זְמַן קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאַחֵיָא מִתִּיבָא, וּכְתִיב, (מלאכי
 א) וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי שָׁמַי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וְגו', וּכְדִין
 יתְנַבֵּר טוֹב בְּעֲלָמָא, וְהוּא דְאַתְקְרִי רַע יתְעַבֵּר
 מֵעֲלָמָא בְּדַאמְרוֹן. וּכְדִין אֵינּוֹן גּוֹפִין קְדָמָאֵי לְהוּן
 בְּלֵא הוּן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זְמַן קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאַרְקָא
 עֲלֵייהוּ עַל אֵינּוֹן גּוֹפִין רוּחִין אַחֲרֵינּוּן, וְאֵי
 זְכָאן בְּהוּן יְקוּמוֹן בְּעֲלָמָא בְּדָקָא יְאוּת, וְאֵי לָאו יְהוּן
 קְטִמָּא תַּחֲוֹת רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי דְכַתִּיב (דניאל יב) וְרַבִּים
 מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקִּיצוּ וְגו'. וְכֵלָּא אַתְקִים וְאַתְעַתֵּד
 קַמֵּי קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וּכְלָהוּ בְּמַנְיֵנָא הוּן כְּמָה דְאַתְ
 אָמַר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר עֲבָאִים וְגו'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְהַרְיֵק עַל אוֹתָם הַגּוֹפִים רוּחֹת
 אַחֲרוֹת, וְאִם זֻכִּים בְּהֵם – יְקוּמוּ בְּעוֹלָם
 כְּרֵאוּי, וְאִם לֹא – יִהְיוּ אַפֵּר תַּחַת רַגְלֵי
 הַצַּדִּיקִים, שְׁכַתוֹב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי
 אֲדָמַת עֶפֶר יִקִּיצוּ וְגו', וְהַכֵּל יִקָּם וְיִנְעַד
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם כְּלָם
 בְּמַנְיָן, כְּמוֹ שְׁנַאמֵר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא
 בְּמִסְפָּר עֲבָאִים וְגו'.

לְצַדִּיקִים שֶׁהֵיָה גָּנִיז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא
 הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. וְאִז עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, וּכְתוֹב (מלאכי
 א) וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי שָׁמַי שְׁמֵשׁ צְדָקָה
 וְגו'. וְאִז יתְנַבֵּר הַטוֹב בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ
 שְׁנַקְרָא רַע יַעֲבֵר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שְׁאַמְרֵנוּ, וְאִז אוֹתָם הַגּוֹפִים הָרֵאשׁוֹנִים
 יִהְיוּ כְּלֵא הֵינּוּ.

תָּא חַיִּי, הָא אֲתָמַר כּל אֵינּוֹן מִתִּין דְּבִאֲרַעָא
 דְּיִשְׂרָאֵל יְקוּמוֹן בְּקַדְמֵיתָא, בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא יתְעַר עַלְיֵיהּ וַיִּזְקִים לֹון, עַלְיֵיהּ כְּתִיב יְחִיו
 מִתִּיד, אֲלִין אֵינּוֹן דִּי בִאֲרַעָא דְיִשְׂרָאֵל. נְבִלְתִי
 יְקוּמוֹן, אֲלִין אֵינּוֹן דְּבָגוּ אַרְעָאן אַחֲרֵינִין, דְּלֹא כְּתִיב
 בְּהוּ תְּחִיָּה אֶלָּא קִימָה. דְּהָא רוּחָא דְחַיִּי לֹא תִשְׁרִי
 אֶלָּא בִּאֲרַעָא קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב בְּהוּ
 יְחִיו מִתִּיד, וְאֵינּוֹן דְּלִבְר, יתְבַרִי גּוּפָא דְלַחֹן וַיְקוּמוֹן
 גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא. וְלִבְתַּר יתְגַלְגְּלוֹן תְּחוּת עֶפְרָא עַד
 דִּימָטוֹן לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יִקְבְּלוֹן נִשְׁמָתָא, וְלֹא
 בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא, בְּגִין דִּיתְקַיִמוֹן בְּעֵלְמָא בְּדַקָּא חַיִּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָווּ יתְבִי לִילִיא חַד וְעַסְקִי
 בְּאֲזַרְיֵיתָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חַיִּי, בְּשַׁעֲתָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא זְמִין לְאַחֲיָא מִתִּיא, כּל אֵינּוֹן

לשון הקודש

כֶּךָ כְּתוּב בְּהֵם יְחִיו מִתִּיד, וְאוֹתֵם
 שְׂבַחוּן יִבְרָא הַגּוֹף שְׁלֵחֵם, וַיְקוּמוּ גּוֹף
 כְּלֵי רוּחַ. אַחַר כֶּךָ יתְגַלְגְּלוּ תַּחַת הַעֶפֶר
 עַד שֶׁיִּגְיעוּ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יִקְבְּלוּ
 נִשְׁמָה, וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, כְּדִי
 שִׁיתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ יוֹשְׁבִים
 לִילָה אַחַד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

בֵּא רְאֵה, הָרִי נֹאמַר, כּל אוֹתֵם תִּמְתִּים
 שְׂבַחְרֵן יִשְׂרָאֵל יְקוּמוּ בְּרֵאשׁוּנָה,
 מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יתְעוֹרֵר
 עֲלֵיהֶם וַיִּקִּים אוֹתֵם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב יְחִיו
 מִתִּיד. אֲלוֹ הֵם שְׂבַחְרֵן יִשְׂרָאֵל. נְבִלְתִי
 יְקוּמוֹן - אֲלוֹ הֵם שְׂבַתוּךְ אַרְצוֹת
 אַחֲרוֹת, שְׁלֹא כְּתוּבָה בְּהֵם תְּחִיָּה, אֶלָּא
 קִימָה. שְׂבַרִי רוּחַ הַחַיִּים לֹא תִשְׁרֵה
 אֶלָּא בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה, וּמִשּׁוּם

נשמתין דיתערון קמיה בלהו קיימון דיוקנין דיוקנין
 קמיה ביהוה דיוקנא ממש דהוו בהאי עלמא, ונחית
 לון קדשא בריך הוא, ויקרי לון בשמחן פמה דאת
 אמר, (ישעיה נח) לְכֹלֶם בְּשֵׁם יְקָרָא. וְכֹל נִשְׁמָתָא תִיעוּל
 לְדוּכְתָּהּ, וְיִקוּמוּן בְּקִיּוּמָא בְּעֵלְמָא בְּדַקָּא חַי, וּבְדִין
 יְהֵא עֵלְמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זְמָנָא כְּתִיב, (ישעיה כה)
 וְחִרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר וְגו', מְאִי וְחִרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר. דָּא
 יֵצֵר הָרַע דְּאַחֲשִׁיד אַנְפֵי בְּרִיין וְשְׁלִיט בְּהוּ.

אמר רבי יוסי הא חמינן כל זמנא דבר נש קאים
 ברוחא דא. לאו איהו מסאב, נפקא נשמתיה
 מניה איהו מסאב. אמר ליה ודאי הכי הוא, והכי
 אתמר דהא ההוא יצר הרע פד נטיל רוחא דבר נש
 סאיב ליה ואשתאר גופא מסאב, ושאר עמין עובדי
 עבודת פוכבים ומזלות פד אינון בתייהון אינון

לשון הקודש

(כה) וְחִרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר וְגו'. מה זה וְחִרְפַת
 עַמּוֹ יִסִּיר? זה יצר הרע שמתשיך את
 פניו הבריות ושולט בהם.

אמר רבי יוסי, הרי ראינו, כל זמן
 שאדם עומד ברוח הזו - אינו טמא.
 יצאה נשמתו ממנו - הוא טמא. אמר
 לו, ודאי שזה כך, וכך נאמר, שחרי
 אותו יצר הרע, כשנוטל את הרוח של
 האדם, הוא מטמא אותו, ונשאר גוף

הוא עתיד להחיות את המתים, כל
 אותם הנשמות שיתעוררו לפניו, כלם
 עומדות דמיות דמיות לפניו, באותה
 דמות ממש שהיו בעולם הזה, ויוריד
 אותם הקדוש ברוך הוא ויקרא להם
 בשמות, כמו שנאמר (שם) לְכֹלֶם בְּשֵׁם
 יְקָרָא. וְכֹל נִשְׁמָה תִבְגַּם לְמִקוּמָהּ,
 וְיִקוּמוּ בְּקִיּוּם בְּעוֹלָם כְּרְאוּי, וְאִזּוּ יִהְיֶה
 הָעוֹלָם שְׁלֵם. ועל אותו הזמן כתוב (שם)

מִסְאָבִין דְּהָא מִסְטָרָא מִסְאָבָא אִית לֹון נְשִׁמְתִין, וְכֵד
אֲתָרִיק מִנִּיה הָהוּא מִסְאָבֵנו אֲשִׁתָּאָר גּוֹפָא בְּלָא
מִסְאָבֵנו כָּלֵל.

בְּגִין כֵּךְ ^(דף קלא ע"ב) מָאן דְּאֲתְדַבֵּק בְּאֲתָתָא דְשָׂאָר
עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת אֲסִתָּאָב
אִיהוּ. וְהָהוּא בְּרָא דְאֲתִילִיד לִיה יְקַבֵּל עֲלֵיה רוּחַ
מִסְאָבָא. וְאִי תִימָא הָא בְּסִטְרָא דְאָבִי מִיִּשְׂרָאֵל קָא
אֲתִיא, אִמָּאִי יְקַבֵּל עֲלֵיה רוּחַ מִסְאָבָא.

תָּא חַזִי, דְּהָא בְּקִדְמוּתָא אֲסִתָּאָב אָבִי בְּשַׁעֲתָא
דְּאֲתְדַבֵּק בְּהָהִיא אֲתָתָא דְאִיהִי מִסְאָבָא, וְכִיּוֹן
דְּאָב אִיהוּ אֲסִתָּאָב בְּהָהִיא אֲתָתָא דְאִיהִי מִסְאָבָא,
כֹּל שְׂכֵן דְּאִיהוּ בְּרָא דְאֲתִילִיד מִנֶּה יְקַבֵּל עֲלֵיה רוּחַ
מִסְאָבָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְעֵבֵר עַל אוֹרֵייתָא דְכְּתִיב,
כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר, כִּי יִי קִנָּא שְׁמוֹ ^(שמות לד)
בְּגִין דְּקִנֵי עַל הָאִי בְּרִית קִדִּישָׁא.

לשון הקודש

עֲלֵי רוּחַ שֶׁל טַמְאָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי
מִצַּד אָבִיו הוּא בָּא מִיִּשְׂרָאֵל, לָמָּה יְקַבֵּל
עֲלֵי רוּחַ טַמְאָה?
כֹּא רָאָה, שְׁחֲרִי בְּרֵאשׁוֹנָה נִטְמָא אָבִי
בְּשַׁעֲה שְׁנַדְבֵּק עִם אוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁהִיא
טַמְאָה, וְכִיּוֹן שְׁחֲרָב נִטְמָא בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה
שְׁהִיא טַמְאָה, כֹּל שְׂכֵן שְׂאוֹתוֹ הֵבֵן
שְׁנוֹלַד מִמֶּנָּה יְקַבֵּל עֲלֵי רוּחַ טַמְאָה. וְלֹא

טַמְאָה. וְשָׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, כְּשֶׁהֵם בְּחִינָהֶם הֵם
טַמְאִים, שְׁחֲרִי יֵשׁ לָהֶם נְשִׁמוֹת מִצַּד
הַטַּמְאָה, וּכְשֶׁמִּתְרוֹקְנֵת מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ
טַמְאָה, נְשָׂאָר הַגּוֹף בְּלִי טַמְאָה כָּלֵל.
מִשּׁוּם כֵּךְ מִי שְׁנַדְבֵּק בְּאִשָּׁה שֶׁל שָׂאָר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת,
הוּא נִטְמָא, וְאוֹתוֹ בֶּן שְׁנוֹלַד לוֹ יְקַבֵּל

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חַוִּי דְהָא אֶתְמַר דְּכִיּוֹן דִּידַע
 אַבְרָהָם אָבִינוּ חֲכַמְתָּא בְּעָא לְאַתְפָּרְשָׁא מִכָּל
 שְׂאָר עַמִּין וְלֹא לְאַתְדַּבְּקָא בְהוּ, וּבְגִין כִּדְ כְּתִיב
 וְאַשְׁבִּיעַד בְּיַי אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְאֵלֶיךָ הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא
 תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַבְּנֵי עַנִּי וְגו', מִבְּנוֹת הַבְּנֵי עַנִּי
 וְדָאִי, (מ"א) רְזָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתְ דְּאֶמַר (מלאכי ב) וּבְעַל
 בַּת אֵל נִכְרָ. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ. אָנֹכִי דִּיִּקְא
 כְּתִיב הֲכָא אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתִיב הֲתָם (ישעיה מד) אָנֹכִי
 עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלֹא לְאַסְתָּאבָא בְּהוּ.

תָּא חַוִּי, הָאִי מָאן דְּאָעִיל הָאִי בְּרִית קְדִישָׁא
 בְּהֵיא אֶתְתָּא דְשְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָת
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, גְּרִים לְאַסְתָּאבָא אֶתְר אַחְרָא. וְעַל
 דָּא כְּתִיב (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רְגָזָה אָרֶץ וְגו'. וְאַף עַל

לשון הקודש

שְׁנַאֲמַר (מלאכי ב) וּבְעַל בַּת אֵל נִכְרָ. אֲשֶׁר
 אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ, אָנֹכִי בְּמִדְיָק. כְּתוּב
 כָּאן אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתוּב שָׁם (ישעיה מד) אָנֹכִי
 עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכָל זֶה בְּדִי לֹא לְהַטְמֵא
 עִמָּהֶם.

בַּא רְאָה, מִי שְׂמַכְנִים אֶת הַבְּרִית
 הַקְדוּשָׁה הוּזוּ בְּאִשָּׁה הֵיא שֶׁל שְׂאָר
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,
 גֹּרָם לְטַמֵּא מְקוֹם אַחֵר, וְעַל זֶה כְּתוּב
 (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רְגָזָה אָרֶץ וְגו'. וְאַף
 עַל גַּב שְׁהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּבְרִית הוּזוּ, לֹא

עוֹד, אֶלֹא שְׁעֵבַר עַל הַתּוֹרָה, שְׂכַתוּב
 (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי הוּ
 קְנָא שְׁמוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא מְקַנָּא עַל בְּרִית
 הַקְדֵּשׁ הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא רְאָה, שְׁהֵרִי נֶאֱמַר
 שְׂכִיּוֹן שִׁידַע אַבְרָהָם אָבִינוּ חֲכַמְתָּא, רְזָה
 לְהַפְרֵד מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים וְלֹא לְהִתְדַבֵּק
 בָּהֶם, וּמִשּׁוֹם כִּדְ כְּתוּב: וְאַשְׁבִּיעַד בְּהוּ
 אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֵלֵהִי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא
 תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַבְּנֵי עַנִּי וְגו'.
 מִבְּנוֹת הַבְּנֵי עַנִּי וְדָאִי. (מ"ה) סוּד הוּא, כְּמוֹ

גב דְאֹמְרֵי לִיה בְּהֵאֵי בְרִית, לָא אֲנִיטַח בֵּיה אֲבָרְהָם
 עַד דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמֵי קֳדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְאָמַר יי
 אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכּוֹ, וְדָאֵי דָא
 מַלְאָךְ הַבְּרִית, בְּגִין דִּיתְנַטִּיר הֵאֵי בְרִית וְלָא יִסְתָּאב
 בֵּין אֵינּוֹן עַמּוּן:

רַק אֶת בְּנֵי לֹא תֵשֵׁב שָׁמָּה. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּידַע
 אֲבָרְהָם דִּהָא בְּכֻלְהוּ לָא הָוָה מָאֵן דְּאִשְׁתְּמוּדַע
 לִיה לְקֳדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בַר אֵיחוֹ בְּלַחֲדוּדֵי, וְלָא בָּעָא
 דְּלֵהוּוּ מְדוּרֵיהּ דִּיצְחָק בִּינֵיהוּ, אֲלָא דִּיהָא מְדוּרֵיהּ
 עַמִּיָּה, וְיִצְחָק יוֹלִיף בְּנֵיה תְּדִיר אֲרַחֲוֵי דְקֳדָשָׁא בְרִיךְ
 הוּא, וְלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְעַל דָּא לָא בָּעָא
 אֲבָרְהָם דְּלֵהוּוּ מְדוּרֵיהּ דִּיצְחָק תַּמָּן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְדָאֵי זְכוּתֵיהּ דְּאֲבָרְהָם אָעֲרַע קַמִּיָּה
 דִּהָהוּא עַבְדָּא, דִּהָהוּא יוֹמָא נַפְק, וְהָהוּא

לשון הקודש

רק הוא לבדו, ולא רצה שיהיה מדורו
 של יצחק ביניהם, אלא שיהיה מדורו
 עמו, ויצחק ילמד ממנו תמיד את דרך
 הקדוש ברוך הוא ולא יסטה ימינה
 ושמאלה, ועל כן לא רצה אברהם
 שמדורו של יצחק יהיה שם.

אמר רבי ייסא, ודאי שזכותו של
 אברהם היתה לפני העבד ההוא,

בטח בו אברהם, עד שהתפלל תפלתו
 לפני הקדוש ברוך הוא ואמר, ה' אלהי
 השמים וגו', הוא ישלח מלאכו. ודאי זה
 מלאך הברית כפי שישמר הברית הזו
 ולא יטמא בין אותם העמים.

רק את בני לא תשב שמה. מה הטעם?
 משום שידע אברהם שהנה בכלם לא
 היה מי שהפיר את הקדוש ברוך הוא,

יִזְמָא מָטָא לְעִינָא דְמִיָּא, דְכָתִיב וְאָבָא הַיּוֹם אֶל
הָעֵין. וְהָא אוֹקְמוּתָּהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאֶבִּיטָה
נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. כִּמְהָ אֵינּוֹן בְּנֵי נָשָׂא טַפְשִׁין
דְּלֹא יַדְעִין וְלֹא מִסְתַּכְּלִין לְאַשְׁתְּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין
דְּאוֹרֵייתָא כָּל חַיִּין וְכָל חִירוֹ וְכָל טוֹב בְּעֵלְמָא דִּין
וּבְעֵלְמָא דְאַתֵּי. (ההוא חירו דעלמא דין ודעלמא דאתי איהו) (ג"א ההוא

חירו דעלמא דאתי איהו חיינ בעלמא דין). חַיִּין אֵינּוֹן בְּעֵלְמָא דִּין
דְּיִזְכּוֹן לְיִזְמִין שְׁלַמִּין בְּהַאי עֵלְמָא כְּמַה דְאַתְּ אָמַר,
(שמות כג) אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אִמְלֵא. וְלִיִּזְמִין אֲרִיכִין
בְּעֵלְמָא דְאַתֵּי. בְּגִין דְּאֵינּוֹן חַיִּין שְׁלִימִין, אֵינּוֹן חַיִּין
דְּחִידוֹ, חַיִּי בְּלֹא עֲצִיבוֹ, חַיִּין דְּאֵינּוֹן חַיִּין. חִירוֹ
בְּעֵלְמָא דִּין חִירוֹ דְּכֹלָא, דְּכָל מָאן דְּאַשְׁתְּדַּל
בְּאוֹרֵייתָא לֹא יִכְלִין לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא.

לשון הקודש

ההיא של העולם הזה ושל הקבא היא] ג"א החרות
ההיא של העולם הקבא היא החיים בעולם הזה
החיים הם בעולם הזה, שזכבו לזימים
שלמים בעולם הזה, כמו שנאמר (שמות
כג) אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אִמְלֵא. ולזימים
ארכים בעולם הקבא, משום שהם חיים
שלמים, הם חיים של שמחה, חיים בלי
עצבות, חיים שהם חיים. חרות בעולם
הזה, חרות של הכל. שכל מי שמשתדל

שהיום ההוא יצא, ובאותו היום הגיע
לעין המים, שכתוב ואבא היום אל
העין. והנה פרשונה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל
עֵינַי וְאֶבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. כִּמְהָ
טַפְשִׁים הָאֲנָשִׁים שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מְשׁוּם
שֶׁהַתּוֹרָה כָּל הַחַיִּים וְכָל הַחֲרוֹת וְכָל
הַטּוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְהַחֲרוֹת

וְאִי תִימָא אֵינּוֹן בְּנֵי שְׂמֵד. גְּזֵרָה הִיא מְלַעֲיָלָא כְּגוֹן
 רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻבְרָוִי, וְכֵן סָלִיק בְּמַחְשָׁבָה. חִירוֹ
 דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת דְּלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי, וְהָכִי הוּא
 וְדָאֵי דָאֵי אָדָם הָוָה אֶתְדַבֵּק בְּאֵילָנָא דְחַיֵּי דְאִיהוּ
 אֲזַרְיִיתָא, לֹא גָרִים מוֹתָא לִיהּ וְלְכָל עֲלָמָא.

וּבְנֵין כְּךָ כְּךָ יְהֵב קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא אֲזַרְיִיתָא
 לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב בְּהַ חָרוֹת עַל הַלּוֹחֹת וְהָא
 אוֹקְמוּתָהּ. וְאֵלְמָלֵא אֵינּוֹן לֹא חָטוּ וְשָׁבְקוּ אֵילָנָא דְחַיֵּי,
 לֹא גָרְמוּ מוֹתָא לְעֲלָמָא כְּמִלְקַדְמִין. וְקִדְשָׁא בְרוּךְ
 הוּא אָמַר (תהלים פב) אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיוֹן
 כְּלָכֶם. חֲבַלְתוֹן גְּרַמִּיכוֹן אַכְּן בְּאָדָם תְּמוֹתוֹן וְגו'. וְעַל
 דָּא כָּל מָאן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאֲזַרְיִיתָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה
 עֲלוּי הַהוּא חוּיָא בִישָׂא דְאֶחָשִׁיד עֲלָמָא.

לשון הקודש

תורה לישראל, מה פתוב בה? חרות
 על הלחת, והרי פרשוה. ואלמלא הם
 לא חטאו ועזבו את עץ החיים, לא היו
 גורמים מות לעולם כבתחלה. והקדוש
 ברוך הוא אמר, (תהלים פב) אֲנִי אֶמְרָתִי
 אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיוֹן כְּלָכֶם. חֲבַלְתֶּם
 אֶת עַצְמְכֶם - אַכְּן בְּאָדָם תְּמוֹתוֹן וְגו'.
 ועל כן, כל מי שמשתדל בתורה, אין
 יכול לשלט עליו הנחש הרע ההוא
 שהחשיך את העולם.

בתורה, אין יכולים לשלט עליו כל
 העמים של העולם.
 ואם תאמר, אותם בני השמד? גזרה
 היא מלמעלה, כמו רבי עקיבא וחבריו,
 וכך עלתה במחשבה. חרות של מלאך
 המות שלא יכול לשלט עליו, וכך זה
 ודאי. שאם אדם היה נדבק בעץ
 החיים, שהיא התורה, לא היה גורם
 מות לו ולכל העולם.
 ובשנים כהן, כשנתן הקדוש ברוך הוא

אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי מִשָּׁה אַמְאֵי מִית, דְּאִי הָכִי
 בִּינּוֹן דְּלֹא חָב לָא יְמוּת (אַמְאֵי יְמוּת). אָמַר לִיה
 וְדֵאֵי מִית, אַבְל לָא שְׁלֵטָא בֵּיה קַאמְרִינּוֹ, אֶלָּא לָא
 מִית עַל יְדוּי וְלֹא אֶסְתָּאב בֵּיה, וְלֹא מִית (דף קלב ע"א)
 וְדֵאֵי אֶלָּא אֶתְדַבֵּק בְּשִׁבְנֵתָא וְאָזִיל לְחַיֵּי עֲלָמָא.

וְהֵאֵי חֵי אַקְרִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא דְכְתִיב (שמואל ב כג)
 וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְגו'. וְעַל דָּא
 כָּל מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵיטָא חִירוֹ אִית לִיה מְכַלָּא
 בְּעֲלָמָא דִּין מִשְׁעֵבּוּדָא דְשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. חִירוֹ בְּעֲלָמָא דְאֶתִי בְּגִין דְּלֹא
 יִתְבַּעוֹן מֵיְהִי דֵינָא בְּהֵוֹא עֲלָמָא כָּלֵל.

תָּא חַי, בְּאוּרֵיטָא כְּמָה רְזִין עֲלָאִין סְתִימִין אִית
 בָּהּ, בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב, (משלי ג)
 יִקְרָה הִיא מְפַנֵּינִים. כְּמָה גְּנִיזוֹן טְמִירִין אִית בָּהּ, וְעַל דָּא

לשון הקודש

וגו'. ועל כן, כל מי שמשתדל בתורה,
 יש לו חרות מן הכל בעולם הזה
 משעבוד של שאר העמים עובדי
 עבודת כוכבים ומזלות. חרות בעולם
 הבא, משום שלא יתבעו ממנו דין
 בעולם ההוא כָּלֵל.

בא ראה כמה סודות עליונים יש
 בתורה, משום כך כתוב (משלי ג) יקרה

אמר רבי ייסא, אם כך, למה משה
 סת? שאם כך, בינו שלא הטא - לא
 ימות! וְלָמָּה יְמוּת? אמר לו, וְדֵאֵי מִת,
 אַבְל לָא שְׁלֵטָא בּוֹ אַמְרֵנּוּ, אֶלָּא לֹא מִת
 עַל יְדוּ וְלֹא נִטְמָא בּוֹ, וְלֹא מִת וְדֵאֵי
 אֶלָּא נִדְבַק בְּשִׁבְנֵיהּ וְחִלְדָּ לְחַיֵּי עוֹלָם.

וְזֵה נִקְרָא חַי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֵנוּ שְׁכָתוּב
 (שמואל-ב כג) וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי